

Arheološko nalazište Bajina glava, Vukovo

Ago Mujkanović i Admir Agić, Tešanj 2018. godina

Rezime. Arheološko nalazište Bajina glava je smješteno u centralnom dijelu općine Tešanj, u naselju Vukovo, na vrhu brda. Lokacija je istraživana više puta i potvrđeno je da se radi o srednjovjekovnom groblju. Zanimljivo za ovo arheološko nalazište je da ga je istraživao i poznati engleski istraživač Artur Evans.

Ključne riječi. Nekropola, Evans, stećci

Osnovni podaci

Vrsta nalazišta: srednjovjekovno groblje

Oznaka nalazišta: AN-TES-001

Koordinate: 44.63861, 17.98718

Nadmorska visina: 273 m

Naziv parcele: Ljeskovac

Oznaka parcela: 1189

Površina parcele: 629 m²

Vlasništvo: Porodica Krdžalić

Uvodni dio. Područje općine Tešanj, kao i njena šira okolina, sjeverna Bosna, ima izuzetno bogatu prošlost doseljavanja i življenja. Tragove svog kretanja i zadržavanja na ovome prostoru ostavili su još paleolitski lovci i sakupljači, iz roda homo, čak i dosta prije dolaska Homo sapijensa, naših direktnih predaka u Europu. Sjeverna Bosna se geografski nalazi u okviru centralnoeuropskog panonskog bazena i to na njegovoj južnoj granici. Centralnoeuropski panonski bazen zatvoren je planinskim lancima Karpata, Dinarida i Alpa, osim na mjestima gdje najveća europska rijeka Dunav ulazi, tj. izlazi iz bazena. Sjeverna Bosna je geografska regija ograničena planinskim lancem Dinarida sa juga, rijekom Drinom sa istoka, rijekom Savom sa sjevera i rijekom Unom sa zapada.

SLIKA – Položaj sjeverne Bosne u Centralnoeuropskom panonskom bazenu

Rijeka Bosna je od najstarije prošlosti važna prirodna komunikacija između panonsko-podunavskog prostora na sjeveru, te unutrašnjosti dinarskog područja, odnosno jadranskog zaleđa i istočne obale Jadranskog mora. Doline pritoka Bosne, Usora i Spreča, bile su važni migracioni pravci, kao i rijeka Ukrina koja povezuje ovaj teritorij sa rijekom Savom i dalje na sjever. Novija istraživanja su pokazala da se elementi kontinuiteta i homogenosti fenomena materijalne kulture češće nalaze kod zajednica koje su smještene u izoliranijim prostorima ili prostorima koji se ponovo naseljavaju, odnosno rekoloniziraju.

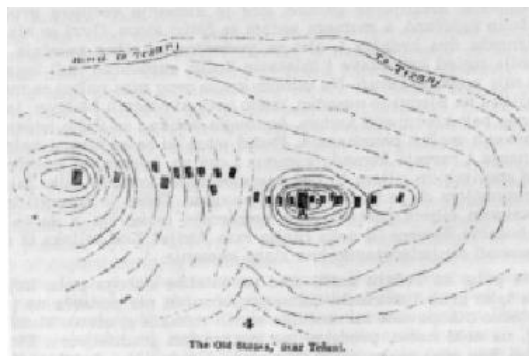
SLIKA – Položaj općine Tešanj u sjevernoj Bosni

Na osnovu do sad raspoloživih podataka i analiza, može se zaključiti da je područje sjeverne Bosne bilo intenzivno naseljavano i naseljen prostor tokom pleistocena. Osnovni

dokaz tome je veliki broj arheoloških lokaliteta u dolinama rijeka i njihovih pritoka koje su gusto raspoređene, na kojima su pronađeni artefakti iz raznih doba. Pronađeni artefakti često su izmješani u slojevima zbog poznatih prirodnih djelovanja, kao i na većini lokaliteta jugoistočne Europe. Ovo mješanje slojeva i artefakata dodatno otežava kreiranje osnove stratigrafske analize arheološkog lokaliteta.

Opis lokacije. Arheološko nalazište Bajina glava je smješteno u centralnom dijelu općine Tešanj, u naselju Vukovo, na vrhu brda. Nalazište se nalazi sa lijeve strane ceste koja spaja naselja Marin Han i Novo Selo. Lokacija je mogla poslužiti kao grupno groblje za više naselja u srednjem vijeku.

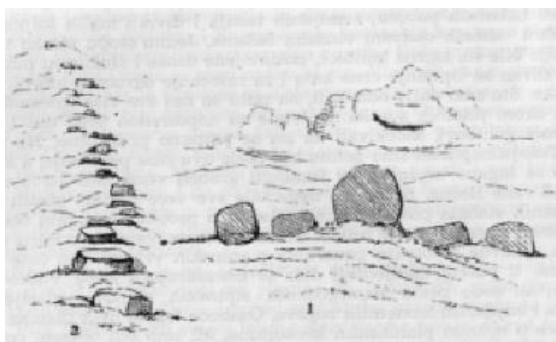
Nalazi na lokaciji. Sačuvano pet stećaka u obliku sanduka i sljemenjaka, ostali su uništeni. Šefik Bešlagić i Nada Miletić su nekropolu datirali u kasni srednji vijek. Nekropola je upisana u Arheološkom leksikonu BiH. Ovu nekropolu je opisao i skicirao 1875. godine Artur Evans¹.

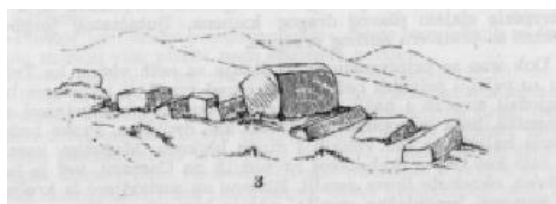
SLIKA – Skica koju je načinio poznati istraživač A. Evans

SLIKA – Stećak na lokaciji nekropole

SLIKA – Skica koju je načinio poznati istraživač A. Evans

SLIKA – Skica koju je načinio poznati istraživač A. Evans

SLIKA – Stećak na lokaciji nekropole

Zaključak. Arheološko nalazište Bajina glava je srednjovjekovna nekropola, tj. groblje danas sa jednim sačuvanim stećkom. Lokacija je poznata po tome što ju je istražio i skicirao poznati engleski istraživač A. Evans.

¹ A. Dž. Evans, Kroz Bosnu i Hercegovinu u vrijeme pobune 1875, Sarajevo 1965., 139-140.